

Minnesanteckningar KLARA granskarmöte 2017-12-05

Datum: 2017-12-05

Tid: klockan 12.00-17.00

Plats: Stockholm

Närvarande

Maria Aveskogh	Uppsala universitet
Marie Dahlgren	RISE
Helén Frankzén	Landstinget Kronoberg
Rita Grandér	Göteborgs universitet
Karin Hallstensson	RISE
Hanna Jonsson	Stockholms läns landsting (ordförande)
Javid Miakhel	Nordic Port
Kristina Orselius	Linköpings universitet
Belinda Pannagel	Karolinska institutet
Karin Sonesson	SLL/Karolinska universitetssjukhuset
Magnus Strand	Landstinget Blekinge
Catarina Strandroth	Region Jönköpings län
Erik Stenholm	SLL/Karolinska universitetssjukhuset/Karolinska institutet
Cecilia Sundelin	central granskare (sekreterare)
Leif Svanblom	Kungliga tekniska högskolan
Lisa Svedbom	Högskolan i Skövde
Margaretha Åkerholm	Stockholms universitet

§1 Mötets öppnande och presentation av deltagare

Hanna öppnade mötet och hälsade alla välkomna. Kort presentationsrunda följde.

§2 Nästa möte

Nästa möte är den 7-8 februari 2017 i Lund.

Mötet därefter blir den 15-16 maj 2017 i Linköping.

Granskningsgruppen framförde önskemål om att skicka ut föregående mötesprotokoll med komplett material. Cecilia ser till att bifoga tidigare minnesanteckningar i kommande utskick.

§3 Föregående mötesanteckningar (2017-09-12)

- Rutan för intervallvärde ska plockas bort, det ingick inte i den tidigare uppdateringen av granskningsverktyget. Ingen beställning finns i nuläget, Nordic Port inväntar klartecken från styrelsen. Hanna kontaktar Nordic Port.
- Enheterna Strålning (Ci/Bq) och Units kan ej längre väljas vid nyinventering. Vi granskare ska inte heller ge några produkter dessa enheter, även om vi fortfarande kan definiera dessa i granskningsverktyget. Uppmana alla granskare att inte längre använda enheterna Strålning och Units! Gamla produkter med dessa enheter blir kvar som de är. Cecilia uppdaterar granskningsinstruktionen. Cecilia har även fått i uppdrag att gå igenom de produkter som felaktigt inventerats i Units och arkivera dessa.
- Manualer och nomenklatur. Leif och Björn Orheim träffades tidigare i höst för att gå igenom de sista uppdateringarna, de är i stort sett överens om vad som ska åtgärdas. Enligt Björn kommer nomenklaturen i systemet uppdateras vid nästa release, troligen i mars-april 2018. Granskningsgruppen önskar att hanteringen av frågor mellan KEF

och Nordic Port ska bli mer projektmässig. Styrelsen kommer att begära svar från Nordic Port angående nomenklaturen efter kommande styrelsemöte.

- Hur många produkter behöver en granskare granska per år för att få vara kvar som granskare? Styrelsen kommer inte driva frågan vidare just nu. Styrelsen tar gärna emot förslag på hur vi ska följa upp våra granskare utöver det som redan görs.
- De nya gulgranskarna efterlyste en granskningsrekommendation från KEF för att få stöd att granska mer i sin respektive tjänst. Styrelsen hänvisar till att det i senaste medlemsavtalen finns med, att alla medlemmar ska lägga tid på att granska. Vid tidigare gulgranskarutbildningar fick alla nyblivna gulgranskare ett brev med kortare information om vad man som gulgranskare förväntas göra i systemet. Hanna kommer att skicka ut den till höstens nyblivna gulgranskare.
- Gulgranskare ska nu kunna definiera enhet i granskningsverktyget. Cecilia uppdaterar granskningsinstruktionen.
- Även rutorna för gasflaska/aerosol ska numera kunna klickas i av en gulgranskare. Hanna kontrollerar att det är klart. Cecilia uppdaterar granskningsinstruktionen.
- Möjlighet att kunna klicka upp säkerhetsdatabladet i höger granskningsfönster, Lennart meddelar att det krävs en utveckling. Catarina tar med sig frågan till systemutvecklingsgruppen. Granskningsgruppen rekommenderar två skärmar till alla som granskar mycket.
- Förslaget från Jenny Rosell om Biocider/Bekämpningsmedel/Desinfektion. Ingen annan medlem har uttryckt ett behov av att ha detta då användningsområde inte är något vi använder absolut (undantaget Medicinteknisk produkt). Det gör att det inte alltid blir rätt att grunda något på valt användningsområde. Det kan komma att bli mer aktuellt i framtiden, i takt med att kemikalielagstiftningen stärks. Frågan kommer inte att drivas vidare just nu.
- Förslaget från Jenny Rosell om att det blir dubbelarbete (samt missvisande) att även aggregera ingående ämnen enligt tvätt- och rengöringsmedelsförordningen. Det infördes från början för att medlemmar skulle ha möjlighet att fasa ut exempelvis limonen (som finns med på SLLs utfasningslista). Bra att aggregera dessa ämnen när de tillför något, men det blir svårt för alla granskare att avgöra vilka ämnen som ska aggregeras och inte. Vi fortsätter därför att aggregera även ingående ämnen enligt tvätt- och rengöringsmedelsförordningen.
- UN-nummer för kit. Granskningsgruppen föreslår följande:
  - 1) Om leverantören angivit UN-nummer 3316 (det som används för kit) i säkerhetsdatabladet, skriv in det för kitet.
  - 2) Om endast en av kitkomponenterna har UN-nummer. Granskningsgruppen föreslår att vi lämnar rutan tom.
  - 3) Om två eller fler av kitkomponenterna har (olika) UN-nummer. Granskningsgruppen föreslår att fältet för UN-nummer lämnas tomt.Cecilia uppdaterar granskningsinstruktionen.
- Förslaget om att bjuda in lokala gulgranskare till arbetsmötet i mån av plats. Möjlighet att bjuda in lokala gulgranskare finns, Cecilia kontrollerar med värden inför dessa möten.

- Produkten "Ej listad produkt" har nu bytt namn till "Ny produkt" enligt granskningsgruppens förslag.

§4 Information från styrelsen

- Nästa styrelsemöte i vecka 50. Vid mötet ska styrelsen diskutera roller inom styrelsen samt styrelsens uppdrag. Bland annat ska man arbeta fram ett årshjul för att få bättre rutiner kring beställningar. Det finns även en del beställningar som ska godkännas och årsmötet ska planeras.
- I samband med att frågan ovan diskuterades framfördes även önskemål om att KLARA behöver bli mer användarvänligt. Granskarna får ofta in synpunkter från sina användare om att systemet behöver bli tydligare och mer användarvänligt. Vad görs från Nordic Ports sida? Styrelsen meddelade att utveckling av användargränssnittet finns med i Nordic Ports budget för 2018.
- Utveckling av inventeringsverktygets etikettfunktion är beställd. Från och med den 1 juni 2019 måste alla förpackningar med gammal märkning ha den nya CLP-märkningen. Bland annat ska man kunna skriva ut fler etiketter samtidigt. Ska vara klart under första kvartalet 2018. Granskningsgruppen önskar att samtliga utvecklingsförslag som är beställda presenteras på KEF:s hemsida. Styrelsen ansvarar för att dessa läggs ut.
- Styrelsen inför (på försök) en granskardag för gulgranskare i april 2018 (efter påsk) för att se om man på så sätt kan hjälpa gulgranskare att hålla sig uppdaterade. Även slutgranskare är välkomna i mån av plats. Hanna och Cecilia håller i mötet tillsammans med värden. Cecilia skickar ut intresseanmälan i början av januari för att se hur stort intresset är.

§5 Information från central granskare

- Rapport från slutgranskarutbildningen 24-25/10. Tre deltagare från olika organisationer deltog i höstens slutgranskarutbildning.
- Uppföljning slutgranskning nov 2018. Årets andra uppföljning av slutgranskare är genomförd. Totalt ingick 18 slutgranskare i uppföljningen, 10 slumpmässigt utvalda produkter per slutgranskare. Andelen produkter utan anmärkning i denna genomgång var 27% (något bättre än tidigare). Fortfarande finns brister i alla delar av granskningen. Det är numera obligatoriskt för varje granskare att återkoppla på de kommentarer som Cecilia skickar ut.
- Uppföljning gulgranskning nov 2018. Andra uppföljningen av gulgranskare någonsin. Totalt har 22 gulgranskare följts upp, vilket innebär alla som granskat till gult under perioden 20170101-20171115. Fem slumpmässigt utvalda produkter/gulgranskare. Andel produkter utan anmärkning: 10 % (mycket sämre än vårens uppföljning). Brister finns i alla delar av granskningen, mycket viktigt att ni uppmanar era gulgranskare att granska kontinuerligt! Resultatet stärker bilden om att det kan vara en bra idé med en granskardag för gulgranskare (se förslaget ovan).

§6 Information från mötesdeltagarna

- Erik Stenholm/Belinda Pannagel, Karolinska institutet. Många olika flyttar på gång inom KI. Inventeringsperiod jan-mars 2017. Ulrika Olsson arbetar fram en ny

inköpsrutin. Ulrika har även gjort en ”självstudiekurs” i KLARA som uppskattas av användarna.

- Catarina Strandroth, Regin Jönköpings län: Snart i mål med ny kemikaliestrategi, ett dokument både för kemiska produkter och varor. Extern miljörevision på gång.
- Magnus Strand, Landstinget Blekinge: Har beställt en KLARA-lista utifrån vattendirektivet eftersom miljömyndigheten efterfrågat uppgifter på vilka kemikalier som kunde hamna i avloppet/vattenverket. Om fler medlemmar är intresserade kan listan göras tillgänglig för alla medlemmar, samt underhållas via Nordic Port. Hanna tar med sig frågan till styrelsen.
- Karin Sonesson, SLL/Karolinska sjukhuset: Nytt miljöprogram i våras och nytt hållbarhetsprogram. Kommer arbeta fram nya riktlinjer kring all kemikaliehantering, och inte längre arbeta lika mycket med utfasning.
- Helén Frankzén, Region Kronoberg: Inventering pågår. Även utfasningsarbete.
- Karin Hallstenson/Marie Dahlgren, RISE: Omorganisation pågår, vilket ger mycket arbete i KLARA. Innventia (en annan del av RISE) verkar vara på väg in i KLARA. Nationellt substitutionscentrum på gång i Borås, ligger precis intill RISE.
- Maggan Åkerholm, Stockholms universitet: Streckkods-systemet på gång!
- Lisa Svedbom, Högskolan i Skövde: Arbetar med att få in riskbedömningar i undervisningen.
- Leif Svanblom, KTH: Beslut fattat om att kemikalieanvändare också ansvarar för KLARA-kvaliteten, från och med nu ska skolorna ta ett större ansvar.
- Maria Aveskogh, Uppsala universitet: Nya riktlinjer för inköp av kemikalier, för att bland annat försöka förhindra kemikaliestölder. Upphandling av elcyklar och cykelservice för förvaltningen genomförd. Inventering av plaster pågår, för att få en uppfattning om vilka plaster som använder i verksamheten.
- Rita Grandér, Göteborgs universitet: Har precis genomgått en extra externrevision.
- Javid Miakhel, Nordic Port: Nordic Port ska flytta från vån 2 till vån 5 i samma hus.
- Hanna Jonsson, SLL: Ny utfasningslista sedan juni, nu med flera ämnen än tidigare. Nationell samordnare för miljökrav i upphandling på gång.

§7 Granskningsfrågor från kvalitetssamordnare Hanna Jonsson

- Ny kommentar för produkter som arkiverats pga. att SDB saknar CLP-klassificering. Cecilia formulerar ett förslag på kommentar och uppdaterar granskningsinstruktionen.
- Hur kan vi minska antalet produkter som arkiveras?
Frågan stryks på grund av tidsbrist.
- Granskardag i april 2018 planeras (se ovan).
- Ny granskningsinstruktion efter granskarmötet i februari 2018. Kom gärna med synpunkter/förbättringsförslag till Cecilia.

§8 Föranmälda frågor från granskarna (anmäls senast 24/11 till Cecilia)

Obs! Punkten flyttas högre upp i agendan till nästa möte.

Erik Stenholm 2017-11-15

Kit med kitkomponenter som i sig består av fler komponenter. Hur ska vi granska dessa? Se KLARA-id 178068 och 181922 som exempel. (Även KLARA-id 27119 granskat av Cecilia)

Svar: Samtliga produkter finns på KI, Belinda tar med sig produkterna till KI för att se hur produkterna ser ut i verkligheten. Det är viktigt att inventerarna känner igen sig i systemet, att rätt antal komponenter finns med i KLARA. Granskningsgruppen rekommenderar granskarna att kontakta Cecilia när dessa produkter ska granskas. Granskningsgruppen är även eniga om att man kan granska dessa produkter utefter hur leverantörernas olika SDB ser ut.

Följdfråga från Maggan: Har KEF någon budget för att låta Cecilia granska svårgranskade kit?

Maria Aveskogh 2017-11-15

Fälten för enhetskommentar är för små, överflödiga tecken försvinner från rutan.

Uppmärksamma detta! Hanna ska kolla med NP om de kan utöka antalet tecken som får plats i fältet (mail 2017-11-16).

Svar: Hanna kollar upp om det enkelt går att utöka antalet tecken i fältet.

Kristina Orselius 2017-11-21

När det gäller kommentaren ”Produkt med denna sammansättning har utgått hos leverantör 2017. Ersätts av...” Det känns inte okej att alltid ta med senaste årtalet när man lägger in kommentaren ovan vid arkivering. Speciellt inte om man hänvisar till en produkt där det första säkerhetsdatabladet på produkten är t.ex. från 2011 och det senaste 2015. Jag har stöt på flera produkter liknanden detta exempel. Min synpunkt att det vore det bättre att utesluta årtalet vid dessa tillfällen. Mötets mening?

Svar: Utelämna årtalet från snabbkommentarerna med årtal. Cecilia kontaktar Nordic Port.

Catarina Strandroth 2017-11-23

1. Klara-id 181773. Se kommentar i KLARA. Produkten är ompackad. Vad ska vi skriva i kommentaren? Se även SDB. Vilket nummer ska vi skriva i Reach-rutan. Index-nummer eller registreringsnummer?

Svar: ”Registreringsnummer” är det som ska fyllas i i rutan för REACH-nummer. Ingen åtgärd behövs för att produkten packats om, säkerhetsdatabladet är aktuellt.

2. Liv des IPA 60. Se Klara-id 179010, ”nyskapad”. Jag har arkiverat id: 83906 då produkten inte längre finns att köpa. Se kommentar. Nu har mina inventerare hittat den nya. Hur gör vi för att sådant här inte ska inträffa? Söker alla granskare med filter med ”grå” när de letar efter produkter?

Svar: Kan det bli default att även arkiverade produkter syns vid sökning i granskningsverktyget? Javid tar med sig frågan till Nordic Port.

Javid Miakhel 2017-11-24

- 1) Från Lund: ”En annan sak vi undrar över och har diskuterat här på jobbet är att faropiktogrammet för Nitrogen (kyld, flytande), är en gasflaska under tryck. Dock förvaras flytande kvävet man har till celltankar inte under tryck, utan i ett ”öppet”

system. Finns det någon annan lämplig produkt i KLARA för detta eller något annat piktogram?"

Svar: Reglerna ser ut så, även om gasen är i vätskeform.

Se KLARA-id 180906. Vilken klassificering ska vi skriva in i KLARA?

Svar: Vi väljer alltid in den klassificering som är "hårdast".

§9 Frågor från systemutvecklingsgruppen (SUG)

Systemutvecklingsgruppen (SUG) har en bruttolista där man sammanställer alla förslag som kommer in. Systemutvecklingsgruppen skulle vilja att granskargruppen diskuterar och prioriterar följande förslag som kommit in som rör granskning:

- a) Möjlighet för granskare att kunna markera huruvida en produkt är PBT vPvB – skapa inmatning i granskningsverktyget. Skapa rapport. (Jfr. aerosol). Hur ska vi använda denna knapp? Vad ska vi kunna få ut för statistik? *Svar: Granskningsgruppen återkommer i frågan när produkterna börjar märkas med detta.*
- b) Enhetskommentarer även som snabbtexter? *Svar: Ja det vore bra!*
- c) Byt namn på knappar under "Källor", detta är väl fortfarande inte gjort? *Svar: Redan klart.*
- d) Ersättningsfält i granskningsverktyget för ersättningsprodukt för arkiverad produkt. Funktion i registreringsvyn att enkelt kunna "switcha" arkiverad produkt" till en angiven ersättare. *Svar: Ja, det vore bra!*
- e) Kit komponenter; en del H fraser genererar inte piktogram i SDB och det generas inte i KLARA: antingen förtydligande i instruktionerna, eller utveckla ny funktionalitet på kit (H413). Har denna genomförts än? *Svar: Cecilia uppdaterar granskningsinstruktionen.*
- f) Ny färg för läkemedel, ej mp, två etc. Ska inte ses av alla. Denna tror jag vi diskuterat innan och avslagit väl? *Svar: Punkten stryks.*
- g) Sök ut alla gula utom tagg "eng SDB". *Svar: Punkten tas med som ett eventuellt förbättringsförslag.*
- h) REACH-reg nr, utöka fältstorlek. Har denna genomförts än? *Svar: Redan fixad!*
- i) Leverantörsregister. Skulle det på något sätt kunna förhindra att det läggs in dubletter? Ännu bättre vore om man kunde få en varning när man skriver in en ny leverantör som till namnet liknar någon leverantör som redan finns i registret (som det är nu får man ju bara varningen om man anger ett exakt likadant namn som redan finns inlagt). På så sätt skulle man kunna minska antalet leverantörsdubletter och börja städa bland alla de leverantörer som finns i systemet. Arkivera leverantörer? *Svar: Det är ett problem för inventeraren när de söker. Granskningsgruppen lämnar frågan så länge.*

§10 Övriga frågor

Ann-Christin Nilsson, Region Skåne:

Om jag söker på ett CAS-nr och inte hittar det i KLARA och sedan lägger till det som en ny produkt. Då kommer det ibland upp den röda texten att det redan finns dubletter på detta CAS-nr. Då är det så att det finns en arkiverad produkt med detta CAS-nr vilket stör mig. Kan man få bort denna kommentar? Jag har inte inlagt att jag ska söka på grå produkter för då hade jag fått upp den vid första tillfället.

Svar: Liknande fråga redan behandlad, se Catarinas föranmälda fråga 2 ovan. Javid kollar upp om det är möjligt att per default också inkludera grå produkter vid sökning i granskningsverktyget. Det är även OK att återta grå/arkiverade produkter om man är säker på att det är samma produkt.

Cecilia Sundelin, central granskare:

Förslag om att införa ett vedertaget årtal som alla granskare känner till, då det är OK att arkivera gamla produkter.

Svar: Granskningsgruppen föreslår att det är OK att arkivera produkter som inte inventerats någonstans på tre år. Exempelvis: 2017 är det OK att arkivera samtliga produkter som inte inventerats sedan 2014. Nästa år (2018) är det OK att arkivera samtliga produkter som inte inventerats sedan 2015 osv. Cecilia uppdaterar granskningsinstruktionen.

Cecilia Sundelin 2017-12-05